

Sygn. akt VIII U 820/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Trybulec-Czernek

Protokolant: st. sekr. sądowy Barbara Urmańska

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2013 r. w Gdańsku

sprawy **A. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 29 kwietnia 2013 r. nr (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 820/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 kwietnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu A. S. prawa do emerytury z uwagi na to, że nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 12 lat, 2 miesiące i 11 dni pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uwzględnił do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia ubezpieczonego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej od 24 czerwca 1978 roku do 25 czerwca 1981 roku, bowiem ubezpieczony nie był pracownikiem lecz członkiem spółdzielni.

Ubezpieczony A. S. odwołał się od powyższej decyzji, zaskarżając ją w całości i wnosząc o uznanie okresu zatrudnienia w spornym okresie jako pracy w warunkach szczególnych i przyznanie mu prawa do emerytury. Ubezpieczony podniósł, iż w spornym okresie pracował w charakterze traktorzysty.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony A. S. urodził się w dniu (...).

Niesporne.

W okresie od 24 czerwca 1978 roku do 25 czerwca 1981 roku ubezpieczony był członkiem R. S. P. „, w D., gmina S.. W tym samym czasie ubezpieczony świadczył pracę na rzecz spółdzielni, za którą otrzymywał wynagrodzenie na zasadach członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, określonych w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia spółdzielni. W ww. okresie ubezpieczony pracował w charakterze kierowcy ciągnika. Spółdzielnia nie zatrudniała osób, które nie były jej członkami, zgodnie z brzmieniem jej statutu.

Dowód: kserokopia deklaracji członkowskiej – k. 55 akt ubezpieczeniowych, kserokopia zaświadczenia – k. 43 akt ubezpieczeniowych, kserokopia umów o pracę – k. 51, 57, 59 akt ubezpieczeniowych, kserokopia opinii – k. 53 akt ubezpieczeniowych, zeznania świadka J. S. – 00:02:06 – 00:06:26 płyta CD w kopercie – k. 21, zeznania ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony – 00:03:15 – 00:13:20 płyta CD w kopercie – k. 15.

W dniu 29 marca 2013 roku ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Ubezpieczony jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, jednakże wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 12 lat, 2 miesiące i 11 dni pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia ubezpieczonego od 24 czerwca 1978 roku do 25 czerwca 1981 roku.

Decyzją z dnia 29 kwietnia 2013 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na fakt, iż ubezpieczony nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Niesporne.

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach ubezpieczeniowych. Ich prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron, zatem nie budziła ona również wątpliwości Sądu. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadka J. S. oraz ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony, którym Sąd dał wiarę jako zgodnym ze sobą oraz z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego A. S. nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie spełnia on wszystkich przesłanek dla przyznania mu dochodzonego świadczenia.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), zgodnie, z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1. legitymują się okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
2. mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
3. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do art. 32 ust 1 i 2 wyżej cytowanej, uArt. 32.

1.

bezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia a stosownie do treści ust. 5, właściwy wiek emerytalny, rodzaje prac i stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych – a więc rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm.)

Zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym te okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Z kolei § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi, iż rozporządzenie stosuje się do pracowników.

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Stosownie zaś do treści § 3 rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Natomiast w myśl § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych, zwanymi dalej "członkami spółdzielni". Art. 8 ust.1 stanowi natomiast, że za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a.

Z treści art. 182 § 1 ustawy z dnia z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 j.t.) wynika, że spółdzielnia i członek spółdzielni mają obowiązek pozostawania ze sobą w stosunku pracy. Poza wyjątkami

przewidzianymi w przepisach ustawy odmowa nawiązania stosunku pracy lub pozostawania w takim stosunku stanowi naruszenie istotnych praw i obowiązków wynikających ze stosunku członkostwa. § 2 stanowi, że członek ma prawo do zatrudnienia stosownie do swoich kwalifikacji zawodowych i osobistych oraz aktualnych możliwości gospodarczych spółdzielni. Z § 3 powyższego artykułu wynika z kolei, że stosunek pracy pomiędzy spółdzielnią a jej członkiem nawiązuje się przez spółdzielczą umowę o pracę.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że niespornym między stronami było, że ubezpieczony ukończył 60 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat oraz wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Bezsprzecznie zatem, ubezpieczony, poza 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych przebyłym do dnia 1 stycznia 1999 roku, spełnia wszystkie pozostałe wymienione w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej warunki do przyznania dochodzonego świadczenia.

Ubezpieczony domagał się uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy w R. S. P. „, w D. od 24 czerwca 1978 roku do 25 czerwca 1981 roku.

Organ rentowy nie uwzględnił ww. okresu pracy ponieważ w jego ocenie ubezpieczony, w spornym okresie, był członkiem spółdzielni, a nie pracownikiem.

Zgodnie z powszechnym poglądem wyrażonym w orzecznictwie praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), który odnosi się jedynie do pracowników – vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005r., sygn. akt I UK 142/04, OSNP 2005/17/272.

Nadto, w postanowieniu z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie o sygnaturze akt III UK 92/07 Sąd Najwyższy wskazał, że utrwalone stanowisko judykatury oparte na wykładni logiczno-językowej art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wykładni systemowej, historycznej, a także celowościowej sprowadza się do tezy, że przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach nie mogą być inaczej rozumiane jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje jedynie pracownikom (zatrudnionym w szczególnych warunkach), przy czym nie jest to niezgodne z art. 32 Konstytucji.

W wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., w sprawie o sygnaturze akt I UK 142/04, Sąd Najwyższy, dzieląc przedstawione wyżej stanowisko stwierdził, że w sensie formalnoprawnym - a ten punkt widzenia jest rozstrzygający - zachodzi zasadnicza różnica między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy, a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej. W tym drugim wypadku prawo i obowiązek świadczenia pracy wynika ze stosunku członkostwa w spółdzielni, z którym wiąże się między innymi prawo udziału w jej zarządzaniu poprzez jej organy i inne rozwiązania instytucjonalne właściwe ruchowi spółdzielczemu, co ma określony wpływ na sposób organizacji pracy i podporządkowanie w procesie jej świadczenia. W konsekwencji tego, w zestawieniu ze stosunkiem pracy, stosunek członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, w ramach którego świadczona jest praca, wykazuje właściwości jakościowo różne i w związku z tym do pracy wykonywanej przez członków tych spółdzielni zastosowanie mają tylko niektóre, nieliczne (ochronne) przepisy prawa pracy; art. 157 Prawa spółdzielczego wyraźnie stanowi, że spółdzielnia poza członkami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy. Wynika stąd, że członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie zaistniały żadne okoliczności świadczące, iż ubezpieczony wykonywał pracę w R. S. P. „, w D. na podstawie stosunku pracy. Ubezpieczony niewątpliwie był członkiem R. S. P. „, co wynika z deklaracji członkowskiej podpisanej przez ubezpieczonego w dniu 24 czerwca 1978 roku. Nadto, podkreślić należy, iż jak wynika z umów o pracę zawartych 24 czerwca 1978 roku i 1 grudnia 1978 roku ubezpieczony był

wynagradzany na zasadach członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Również świadek J. S. jak i sam ubezpieczony w zeznaniach potwierdzili, iż ubezpieczony był członkiem spółdzielni. W związku z tym, brak jest przesłanek do uznania ubezpieczonego za pracownika, któremu przysługuje prawo do nabycia emerytury w obniżonym wieku ze względu na wykonywanie zatrudnienia w szczególnych warunkach. Na marginesie wskazać należy, iż niespornym jest, iż ubezpieczony wykonywał w spornym okresie pracę kierowcy ciągnika.

W związku z powyższym, Sąd uznał, że pozwany organ rentowy słusznie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury wobec nieudowodnienia okresu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat w ramach stosunku pracy.

Mając na względzie przedstawione wyżej okoliczności, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w wyroku.

SSO Elżbieta Trybulec – Czernek